

2017:23

Valleberga kyrka

Antikvarisk medverkan

Linn Ljunggren

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2017:23

Valleberga kyrka

- Anläggande av ramp

Antikvarisk medverkan
Valleberga, 1336
Ystad
Skåne län

Linn Ljunggren

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Tomegapsgatan 22
223 50 Lund

www.regionmuseet.se

© 2017 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
E-rapport 2017:23

Omslagsfoto: Rampen sedd från nordväst
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

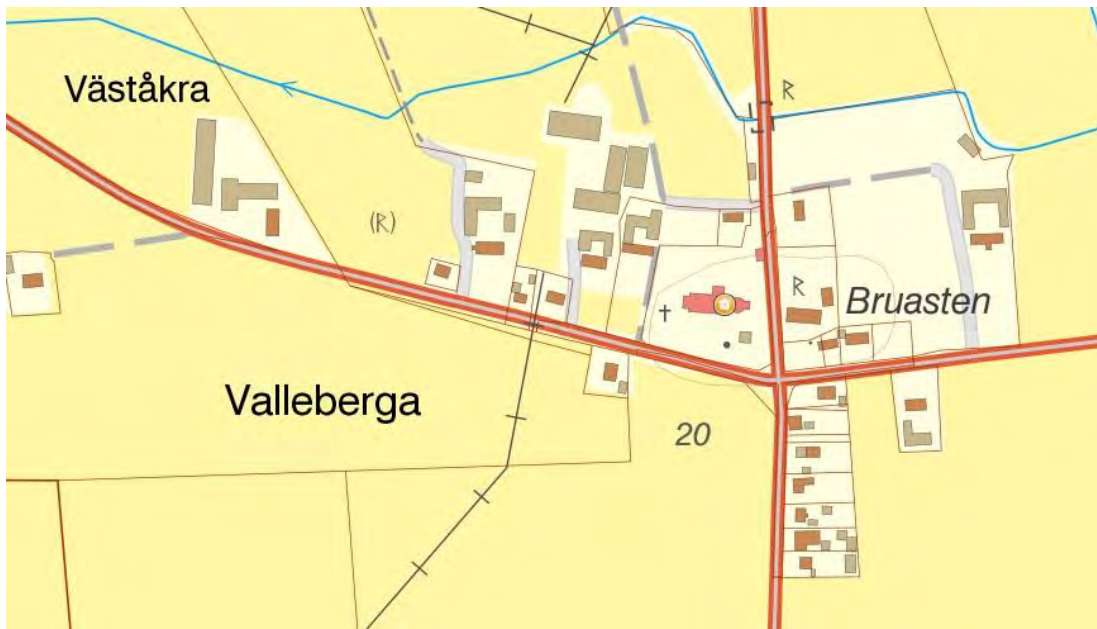
Valleberga kyrka – rampanläggning

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	5
Skyddsföreskrifter enligt KML	5
Motiv till åtgärder	5
Utförda åtgärder	6
Iakttagelser under restaureringen	6
Avvikelser från arbetshandlingar	6
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	6
Övriga handlingar med relevans för ärendet	6
Bilagor	7

Kommunkarta över Skåne, Ystad kommun är markerad i grönt.

Valleberg socken ligger öster om Ystad, utmed Österlennvägen. Bild: skärmdump från bebyggelseregistret.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Kyrkan har tillgänglighetsanpassats genom ett rampbygge som genomfördes år 2017.

Administrativa uppgifter

Objekt	Valleberga kyrka
Socken	Valleberga, 1336
Kommun	Ystad
Arbetshandlingar	2012-09-10, Stefan Sundblad
Länsstyrelsens diarienummer	2015-09-04, 433-15082-15
Regionmuseets diarienummer	L12.30- 343-15, 1336
Byggherre/beställare	Löderups församling
Entreprenör	Trädgårdstjänst Fischer & Sundblad AB
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Linn Ljunggren
Byggnadstid	2017-04-05 – 2017-08-17
Slutbesiktning	2017-08-17
Bidrag	KEA
Rapport granskad av	Emelie Petersson

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Kyrkan uppfördes under 1100-talet och byggdes av kalksten. Den fick en rundkyrkoform med rotunda i väster, rakt kor och halvrund absid i öster. 1791 genomgick kyrkan en genomgripande renovering. Då uppfördes tre korsarmar åt N, S och V, större fönster av gjutjärn kompletterade de medeltida och rotundan täcktes med en kopparkupol. 1907 genomfördes ytterligare en renovering då 1700-talets korsarmar revs, långhuset förlängdes åt väster och ett torn anlades. De nya delarna av kyrkan fick en jugendprägel. Efter detta har inga större förändringar av kyrkan skett. År 1997 gjordes en utvändig renovering av kyrkan med putslagning och avfärgning och år 2004 restaurerades kyrkan invändigt.

Skyddsföreskrifter enligt KML

Valleberga kyrka skyddas som kyrkligt kulturminne enligt Kulturmiljölagen. Detta innebär enligt KMLs 4 kap. 2 § ”Kyrkobyggnader och kyrkotomter ska vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas.”

Motiv till åtgärder

Löderups församling ville tillgängliggöra kyrkan mer genom att anlägga en ramp utanför den västra huvudingången.

Utförda åtgärder

Följande arbeten har gjorts:

- Den befintliga granittrappan flyttades ut 1,5 m för att skapa mer plats framför entrén.
- En ramp anlades utmed den sydvästra sidan och byggdes ihop med den förlängda trappan. Rampen anlades av granitsten, likt befintlig.
- Ett nytt handräcke tillverkades av en lokal smed Packat stenmjöl påfördes för att hårdgöra den intilliggande marken

Iakttagelser under restaureringen

Ingen ny information framkom under arbetets gång.

Avvikelser från arbetshandlingar

Vid platsbesök blev det tydligt att en intilliggande brunn skulle behöva antingen flyttas eller byggas kring. I samtal med de olika parterna kom man överens om att flytta brunnen något ut från trappan för att inte behövs göra en rundad anpassning in i rampen. Detta för att helheten av rampen skulle bli likt originalhandlingarna. Församlingen tog kontakt med Länsstyrelsen som bedömde att inget arkeologiskt tillstånd behövdes för detta.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Byggnationen av rampen i Valleberga kyrka har skett i enlighet med arbetshandlingarna och länsstyrelsens beslut.

Åtgärderna har inneburit en förändring av kyrkans entré men arbetena har utförts på ett för byggnaden anpassat sätt, både avseende hantverk och material. De estetiska besluten har tagits i samförstånd mellan entreprenör, antikvarie och församlingen. Både val av sten för rampen och val av räcke fungerar väl ihop med kyrkans karaktär. Handräcket har dessutom utformats med förlagan som inspiration. Anläggandet av rampen har ytterligare tillgängliggjort kyrkan.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

2006-06-28 *Vård- och underhållsplan Valleberga kyrka, Ponnert arkitekter AB*

2012-09-10 *Gestaltningförslag, Stefan Sundblad*

2015-09-04 *Beslut från länsstyrelsen*

Kristianstad, 2017-08-18

Linn Ljunggren

Bilagor

Kyrkans huvudgång, placerad på västra sidan, innan rampanläggningen. Delar av trappan återvändas i den nya. Eftersom det nya handräcket gjorde utefter det tidigare kunde gamla hål återanvändas.

Bild t.v. Kyrkoingången sett från sydväst. Bild t.h. Trappans gamla handrücke.

Bild t.v. Gamla stengången som gick utmed kyrkan. Bild t.h. brunnens placering innan flytt.

Kyrkans nya ramp med handräcken. Handräcke hade ~~ämnat~~ inte hunnit målas vid besökstillfället, men ska färgsättas i en kulör likt föregående.

Bild t.v. Det nya rampområdet anläggs på sydvästra sidan om kyrkan. T.h. De mörkare delarna är stenar som återanvänts från den gamla trappan. De ljusare är den nya stenen som kommer mörkna något med tiden.

Bild t.v. Delar av de gamla stenplattorna ersattes med nya då de gamla inte kunde justeras på ett bra sätt. Plattorna har gjorts i samma dimension som de gamla. Bild t.h. Närmare bild på ett av de nya räcken som gjorts med inspiration från de gamla.

Regionmuseets E-rapportserie 2017

Kulturmiljö

1. Stora Herrestads kyrka – utvändig renovering, Stora Herrestads sn, AM, Kerstin Börjesson, 2014-2016
2. Bolshögs kyrkogård, Bolshög sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2017
3. Östra Vemmerlövs kyrkogård, Östra Vemmerlöv sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2017
4. Stävie kyrka – fasad- och takrenovering, Stävie sn, AM, Maria Sträng, 2016
5. Fuglie kyrkogård, Fuglie sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2017
6. Skegrie kyrkogård, Skegrie sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2017
7. Västra Tommarp, Västra Tommarp sn, VP, Linn Ljunggren och Tony Svensson, 2017
8. Sofia Albertina kyrka, Landskrona sn, AM, Anna Rabow, 2016-2017
9. Mariakyrkan, Båstad sn, AM, Åsa Eriksson Green, 2016-2017
10. Skånelinjen, Fördjupad inventering, Johan Dahlén, Per Holmgren, Emelie Petersson, Brita Tronde, 2016
11. Örkened kyrkogård, Örkened socken, VP, Åsa Jakobsson och Cissela Olsson, 2017
12. Västra Hoby kyrka – Invändig omgestaltning, Västra Hoby sn, AM, Linn Ljunggren, 2017
13. Stadshallen i Lund, Lunds domkyrkoförsamling, AF, Anna Rabow, 2017
14. Loshult kyrkogård, Loshult sn, VP, Emelie Petersson, Tony Svensson, Åsa Eriksson Green, 2017
15. Torsebro krutbruk, restaurering av stenmur, Färlöv sn, AM, Johan Dahlén, 2017
16. Osby kyrkogård, Osby sn, VP, Cissela Olsson, Emelie Petersson, Tony Svensson, Åsa Eriksson Green, 2017
17. En axel och fyra vingar – Bröddarps mölla blir körbar igen, Västra Ingelstad sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2015-2017
18. Farstorps kyrkogård, Farstorps sn, VP, Åsa Eriksson Green, Emelie Petersson, Åsa Jakobsson och Tony Svensson, 2017
19. Haga-området i Hässleholm, Hässleholm sn, KU, Maria Johansson, Emelie Petersson, Cissela Olsson, 2017
20. Skrivaremöllan, Torna Hällestad sn, DK, Anna Rabow, 2017
21. Skjulet, Torekov sn, AM, Maria Johansson 2017
22. Visseltofta kyrkogård, Visseltofta sn, VP, Maria Johansson och Tony Svensson, 2017
23. Valleberga kyrka, rampanläggning, Valleberga sn, AM, Linn Ljunggren, 2017

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AM- antikvarisk medverkan
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

